

“Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia”

pod takim tytułem Będzin startuje w konkursie na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Śląskiego 2014. Zgłoszone obiekty oceniać będzie profesjonalne Jury. Od 01-31 sierpnia trwa głosowanie internautów. Na razie zajmujemy 10. miejsce pośród 45 zgłoszonych projektów. Podoba Ci się ten projekt to [zagłosuj](#) na nasze miasto.

O projekcie

Będzin leży w północno-wschodniej części województwa śląskiego, nad rzeką Czarną Przemszą, na Wyżynie Śląskiej. Jest miastem powiatowym o bogatej historii. Należy do najstarszych miast małopolski i województwa śląskiego. Pełni rolę ośrodka handlowego, finansowo-gospodarczego, administracyjnego i kulturalno-oświatowego powiatu. Pod względem ekonomicznym Będzin pełni głównie funkcje administracyjne i handlowo-przemysłowe, rozwijają się też funkcje turystyczne. Obecnie w Będzinie na obszarze 37 km² mieszka ok. 60 tys. osób. Wiele atrakcji czeka na turystów, którzy odwiedzą Wzgórze Zamkowe w Będzinie. W listopadzie 2013 roku zakończyły się gruntowne prace remontowe na jego terenie, które przeprowadzono w ramach realizacji projektu „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia”. Cele ogólne projektu można określić jako: poprawę atrakcyjności kulturalno-społecznej Będzina, stymulację rozwoju kulturalnego regionu, przywrócenie funkcji kulturalnej zaniedbanym obiektom położonych w strefie ochrony konserwatorskiej ścisłego centrum miasta. Realizacja projektu „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia” bez wątplenia wyróżnia Będzin w regionie, czyniąc go atrakcyjniejszym zarówno dla mieszkańców, jak i turystów oraz inwestorów. Prace przeprowadzono dzięki dofinansowaniu, jakie miasto Będzin otrzymało z Programu Rozwoju Subregionu Centralnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. W skład projektu weszły cztery zadania: 1. Remont i oświetlenie murów miejskich w rejonie ulic Modrzejowskiej i Zawale”. To pierwsze przedsięwzięcie, które obejmowało wykonanie prac zabezpieczających i renowacyjnych zabytkowych XIV-wiecznych murów miejskich wraz z wykonaniem ich iluminacji. Mury miejskie zostały odbudowane pod nadzorem konserwatorskim i archeologicznym zgodnie z ich średniowiecznym przebiegiem, z kamienia o charakterystyce najbardziej zbliżonej do materiałów pierwotnie użytych do ich postawienia. Mają ponad 170 metrów długości, grubość do 120 cm oraz wysokość wraz z krenelażem, aż do 7 m w najwyższej partii, tuż przy górnej baszcie. Całość dopełnia iluminacja obiektu, dzięki której mury nabierają niezwyklej tajemniczości ukazując niewidoczne za dnia kształty. Dodatkowo w ramach zadania zagospodarowany został istniejący skwer znajdujący się na przedpolu murów poprzez wymianę nawierzchni alejek oraz wprowadzenie elementów małej architektury. Wraz z odbudową wykonane zostały również inne prace – remont elewacji niektórych kamienic stojących w linii murów. Dzięki realizacji projektu

udało się utworzyć w centrum miasta wyjątkowo atrakcyjną dzięki swej malowniczości przestrzeń miejską. Zakończenie prac w ramach zadania nastąpiło w dniu 14 lipca 2011 r., dlatego też Inwestor przedmiotowe przedsięwzięcie zgłosił do Konkursu Najlepsza Przestrzeń Województwa Śląskiego w 2012 roku. 2. Drugie przedsięwzięcie obejmowało „Zabezpieczenie i adaptację dla celów kulturalnych podziemi będzińskich pod Wzgórzem Zamkowym”. Podziemia położone na obszarze XIV-wiecznego układu urbanistycznego Będzina. W ramach zadania przeprowadzono zabezpieczenie metodami górniczymi podziemi będzińskich wydrążonych w masywie Wzgórza Zamkowego w okresie II wojny światowej z pierwotnym przeznaczeniem na schron przeciwlotniczy. Biorąc pod uwagę, że formacje skalne są często miejscem kolonizowanym przez nietoperze część podziemi wydzielono w ramach projektu jako strefę ich hibernacji. Będzińskie podziemia czekały 70 lat na rozpoczęcie prac, dzięki którym stały się kulturalną atrakcją miasta i regionu. Dwa połączone ze sobą korytarze, liczne komórki i wnęki stanowią doskonałe miejsce dla Muzeum Zagłębia do organizowania w nich stałych i czasowych wystaw tematycznych, do zapoznawania gości z historią podziemi, jak i historią i kulturą miasta. Nieliczne przedmioty wydobyte podczas prac w podziemiach stanowią pierwsze eksponaty, a możliwość zobaczenia budowy geologicznej i przekroju przez uskoki będziński jest niewątpliwie dodatkową atrakcją. Aktualnie trwa procedura przetargowa, której przedmiotem jest zaprojektowanie i wykonanie podziemnej nowoczesnej narracyjnej trasy turystycznej – „Kalejdoskop historii”. Będzie to pierwsza tego typu atrakcja w Polsce, gdzie metaforą prowadzących będzie kalejdoskop i jego szkiełka. W kolejnych obszarach szkiełka będą „ożywały” za dotknięciem ręki zwiedzających, dzięki czemu możliwe będzie spotkanie m.in. z Kazimierzem Wielkim czy Janem Dormanem. W projekcie „Zabezpieczenie i adaptacja dla celów kulturalnych podziemi będzińskich pod Wzgórzem Zamkowym”, opracowanym przez Fundację Nauka i Tradycje Górnicze z siedzibą w Wydziale Górnictwa i Geoinżynierii AGH w Krakowie, zaprojektowano takie systemy zabezpieczeń wyrobisk by można było podziemia bezpiecznie zwiedzać i użytkować. Istotnym elementem projektu było też wykonanie adaptacji części wyrobisk dla celów okresowej hibernacji nietoperzy. Istniejące podziemia zlokalizowane są w obrębie Wzgórza Zamkowego. Realizowane były w okresie II wojny światowej przez Niemców. Na etapie projektu nie znano przeznaczenia projektowanych i realizowanych obiektów. System korytarzy wykonany jest w obudowie żelbetowej. Do zespołu podziemnych korytarzy zrealizowano trzy wejścia – dwa A, B od strony południowej oraz C od strony północnej. Pierwotne zespoły wejściowe znajdowały się na poziomie terenu otaczającego Wzgórze Zamkowe. Analiza stanu zachowania poszczególnych elementów pozwoliła na określenie funkcji poszczególnych wejść. Przyjęto, że wejście A, B przeznaczone było dla komunikacji pieszej. Wejście C prawdopodobnie służyło dla obsługi środkami transportowymi zmechanizowanymi, na co wskazywała charakterystyczna obudowa wjazdu. Podstawą wykonania projektu były badania wykonane w latach 2004-2005, w wyniku których powstała

„Koncepcja zabezpieczenia i adaptacji podziemi będzińskich oraz uzupełniająca badania, które mogły wyjaśnić pochodzenie i charakter zabytkowych wyrobisk. Zgodnie z ideą projektu zabezpieczone i udostępnione podziemia będą świadkiem historii, pokazując jak kształtowały się losy miejsc i ludzi. Wprawdzie ta historia liczy tylko kilkadziesiąt lat, jednak w dziejach miasta jest bardzo istotna i warta zachowania. Projekt realizowany był pod ścisłym nadzorem archeologicznym oraz Inspektora Nadzoru nad Robotami Górniczymi. Prace związane z „Zabezpieczeniem i adaptacją dla celów kulturalnych podziemi będzińskich pod Wzgórzem Zamkowym” zakończono 27 sierpnia 2013 roku. 3. Równoległe z pracami w podziemiach prowadzona była inwestycja „Rewaloryzacja Wzgórza Zamkowego wraz z zabezpieczeniem i odtworzeniem elementów zabytkowych”. W ramach zadania przeprowadzona została rewaloryzacja ukształtowanego na przełomie XIX i XX w. oraz w okresie międzywojennym parku na wzgórzu (obszaru posiadającego szczególną wartość dla historii i kultury miasta), położonego w strefie zabytkowego układu urbanistycznego miasta Będzina. Na Wzgórzu Zamkowym odtworzono i zabezpieczono zabytkowe obiekty: 3 półziemianki, średniowieczny wał obronny wraz ze ścieżką dydaktyczną, amfiteatr, ogródek jordanowski oraz 15 magicznych kręgów wzdłuż ścieżek i schodów terenowych. Przeprowadzono zmianę nawierzchni alejek parkowych z zachowaniem ich historycznego „dawnego” przebiegu oraz wprowadzono wysokiej jakości oświetlenie podkreślające walory estetyczne parku. Wzgórze Zamkowe w Będzinie odzyskało dawną magię i to nie tylko dlatego, że powstało na nim 15 tzw. miejsc magicznych, w których na wygodnych ławkach można odpocząć, wsłuchać się w szum drzew rosnących na obszarze chronionego krajobrazu, posłuchać koncertu z pobliskiego, odtworzonego amfiteatru, ale przede wszystkim dlatego, że znów przyciąga swoim urokiem. W ciekawy, harmonizujący z otoczeniem, sposób wyeksponowany został średniowieczny wał obronny, w pobliżu którego świadkami dawnego życia grodu są trzy półziemianki kryte strzechą. Dodatkowym atutem jest połączenie naturalnych walorów wzgórza z funkcją edukacyjną, czego najlepszą ilustracją jest ścieżka dydaktyczna przebiegająca po koronie wału. Wyremontowane ścieżki i schody terenowe są obecnie bezpieczniejsze i wygodniejsze przy pokonywaniu nieznacznych różnic wzniesień. Zupełnie nowy, współczesny wystrój otrzymał ogródek jordanowski. W trosce o najmłodsze pokolenie powstało wiele unikatowych zabawek, umieszczonych na nawierzchni spełniającej najwyższe wymogi bezpieczeństwa. W ten sposób na Wzgórzu Zamkowym powstała przestrzeń publiczna łącząca w sobie tradycję z młodym duchem osób korzystających z jego atrakcji. Niesamowitą atmosferę tajemniczości wzgórza potęguje jego nocna iluminacja. Odnowione Wzgórze Zamkowe, to obecnie przyjazne i dobrze funkcjonujące miejsce wypoczynku. W projekcie budowlano-wykonawczym „Rewaloryzacji Wzgórza Zamkowego wraz z zabezpieczeniem i odtworzeniem elementów zabytkowych”, opracowanym przez Firmę An Archi Group z siedzibą w Gliwicach przyjęto zagospodarowanie terenu parku wraz z małą architekturą; rezerwat archeologiczny, a w tym: rekonstrukcję wału

obronnego oraz budowę ścieżki dydaktycznej, rekonstrukcję półziemianki oraz budowę dwóch półziemianek, zagospodarowanie Ogródka Jordanowskiego, zagospodarowanie strefy wejściowej do podziemi, budowę miejsc refleksji, zadumy i rekreacji tzw. „punktów magicznych”, oświetlenie terenu parku oraz oświetlenie ekspozycyjne. Projekt realizowany był pod ścisłym nadzorem archeologicznym i konserwatorskim. Prace związane z „Rewaloryzacją Wzgórza Zamkowego wraz z zabezpieczeniem i odtworzeniem elementów zabytkowych” zakończono 5 sierpnia 2013 roku. 4. Ostatnim etapem harmonijnie zamykającym realizację projektu „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia” był „Punkt widokowy przy Al. Kołłątaja wraz z zagospodarowaniem wejść do podziemi”. W ramach zadania wykonano portale wejściowe do podziemi będzińskich oraz zagospodarowano plac przed wejściami do podziemi będzińskich od strony Al. Kołłątaja poprzez wprowadzenie małej architektury (ławeczki, sztuczna rzeka etc.) oraz stosownego oświetlenia podnoszącego estetykę miejsca. Ponadto na linii traktu łączącego Wzgórze Zamkowe ze starym miastem wykonano punkt widokowy wraz z balustradą i schodami terenowymi prowadzącymi na plac przy wejściu do podziemi. Dzięki niezwykle ciekawemu oświetleniu wejść do obiektu, podziemia zyskały szczególny urok, zwłaszcza po zmroku. W projekcie budowlanowo-wykonawczym punktu widokowego, opracowanym przez Firmę „TU” Tomasz Ulman z siedzibą w Żarkach przyjęto, iż ideą przedsięwzięcia jest stworzenie wyraźniej przestrzeni, stanowiącej miejsce do wypoczynku dla mieszkańców, jak również turystów zwiedzających zamek, a w szczególności podziemia. Przedmiotowa inwestycja ma stanowić czytelny znak w strukturze miasta. Usytuowanie jej w bezpośredniej bliskości drogi wojewódzkiej Alei Hugo Kołłątaja powoduje, że powinna być ona rozpoznawalna przez korzystających z tej drogi. Projektowany punkt widokowy wykorzystuje naturalne ukształtowanie terenu, stanowi on zakończenie dawnego ciągu pieszego zniszczonego w wyniku budowy Alei H. Kołłątaja. Od strony wspomnianej ulicy usytuowane są dwa wejścia do podziemi, które stanowią główne wejście do nich. Dlatego strefę przed nimi zaprojektowano, jako plac ogólnodostępny, który stanowi miejsce wypoczynku dla zwiedzających oraz przechodniów. W plac ten wciągnięto chodnik biegnący od strony północno-zachodniej, a także powiązano go funkcjonalnie z istniejącymi chodnikami biegnącymi wzdłuż Alei H. Kołłątaja. W części od strony zachodniej chodnik prowadzony jest w formie kładki, pod którą jest pusta przestrzeń naprowadzająca na wejście (w nocy smuga światła). Wejścia do podziemi zaakcentowano poprzez zaprojektowanie na każdym z nich portali wejściowych, które stanowią akcent wizualny, kompozycyjny oraz stanowią funkcjonalną kontynuację podziemi. Projekt realizowany był pod ścisłym nadzorem archeologicznym. Prace związane z „Punktem widokowym przy Al. Kołłątaja wraz z zagospodarowaniem wejść do podziemi” zakończono 22 listopada 2013 roku. Po zakończeniu prac związanych z rewaloryzacją Wzgórza Zamkowego przystąpiono do działań promocyjnych. Na antenie TVN 24, TVN 7, TTV, Puls, Puls 2 i TVS można było zobaczyć 30 sekundowy

spot „Będzińskie Wzgórze Zamkowe. Historia w zasięgu ręki”. Ponadto w programie „Nie ma jak Polska” emitowanym w TVP 1 wśród atrakcji regionu zaprezentowano będziński zamek wraz z jego otoczeniem po rewaloryzacji. Na antenie TVP3 wyemitowano program „Stare a nowe Wzgórze Zamkowe”, a w TVS „Wędrówki po Polsce” w całości poświęcone zabytkom i atrakcjom odnowionego Wzgórza Zamkowego. W sierpniu 2013 r. pracownik Wydziału Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Będzinie udzielił wywiadu na antenie Radia Katowice, w którym opowiadał o założeniach, realizacji i efektach osiągniętych dzięki realizacji projektu. Podczas trwania całej realizacji projektu w Dzienniku Zachodnim zamieszczono 5 publikacji, jedną w Newsweek Polska oraz na bieżąco w miesięczniku samorządowym Aktualności Będzińskie pojawiały się informacje dot. kolejnych etapów realizacji projektu. Podczas uroczystej gali zorganizowanej w trakcie VI Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach Będzin został wyróżniony w konkursie TOP Inwestycje Komunalne 2014 za rewitalizację Wzgórza Zamkowego. Konkurs zorganizowany był przez Grupę PTWP oraz Portalsamorzadowy.pl i miał na celu wskazanie najlepszych praktyk inwestycyjnych. Doceniono funkcjonalność, walory estetyczne i rozmach inwestycji na Wzgórzu Zamkowym. W ogólnopolskim konkursie Kryształ PR-u organizowanym przez Grupę PRC Będzin zdobył Grand Prix w kategorii Najlepsza promocja projektów unijnych za promocję projektu subregionalnego „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia”. Oceniane były m.in. innowacyjność i oryginalność, spójność koncepcji, a także atrakcyjność wizualna. Nowa odsłona terenów objętych projektem „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia”, to ciekawa propozycja na spędzenie wolnego czasu w gronie rodziny czy znajomych. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Miłośnicy historii – ciekawe nawiązania do przeszłości miasta, dzieci – nowoczesny i bezpieczny plac zabaw, zwolennicy wypoczynku na łonie przyrody – miejsce do spacerów i relaksu. Górujący nad miastem zamek – będący niekwestionowanym symbolem Będzina – doczekał się nareszcie godnego dopełnienia, a hasło promocyjne „Będzin górą!” oddaje teraz w pełni charakter i potencjał królewskiego miasta. Ponadto należy podkreślić, iż dzięki realizacji projektu „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia” w sposób znaczący podniesiono atrakcyjność turystyczną miasta Będzina położonego na szlaku „Orlich Gniazd” jak i całego regionu.

wyświetleń: 726